

From which text the verse is taken? Narrate the features of the object mentioned here in your own words. 1+9=10

কোন গ্রন্থ থেকে শ্লোকটি উদ্ধৃত? উক্ত শ্লোকে উল্লিখিত বিষয়ের স্বরূপ নিজের ভাষায় বর্ণনা কর।

OR/অথবা

Make an estimate of the importance of মেঘদূতম্ or গীতগোবিন্দম্ in Sanskrit lyrics. 10

সংস্কৃত গীতিকাব্যে মেঘদূত অথবা গীতগোবিন্দম্ গুরুত্ব আলোচনা কর।

99/Sans/H(GE) UG/1st Sem/SANH/GE-T-I/18

U.G. 1st Semester Examination - 2018

SANSKRIT

(GENERIC ELECTIVE)

Course Code : SANH/GE-T-I

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. Answer any **ten** of the following questions:

2×10=20

নীচের যেকোনো দশটি প্রশ্নের উত্তর লেখ :

i) Conjugate:

ধাতুরূপ লেখ :

√शु in लट्, third person, plural

√शु in लट्, प्रथमपुरुष, बहुवचन

OR/अथवा

How many cantos are there in रघुवंश ? What is the name of the first canto?

रघुवंशम् काव्यের কয়টি সর্গ ? এই কাব্যের প্রথম সর্গের নাম কী ?

99/Sans/H(GE)

(12)

[Turn Over]

ii) Translate into Bengali or English:

বাংলা অথবা ইংরেজিতে অনুবাদ কর :

प्रह्लावान् लभते ज्ञानम् ।

OR/অথবা

Write the name of main commentary and commentator of রঘুবংশ।

রঘুবংশম্ কাবের একটি মুখ্য টীকা ও টীকাকারের নাম লেখ।

iii) Conjugate:

ধাতুরূপ লেখ :

√ज्ञा in लृट्, third person singular

√ज्ञा in लृट्, प्रथम पुरुष एकवचन

OR/অথবা

Who are the parents of the Universe according to रघुवंश?

রঘুবংশম্ কাব্যানুসারে জগতের পিতা-মাতা কারা ?

iv) Make Sandhi (any two):

সন্ধি কর (যে-কোনো দুটি) :

गङ्गा+ऊर्मिः, अति+उक्तिः, महा+ऐरावतः, रवी+अस्तमिते ।

OR/অথবা

What is the source of किराताजुनीयम् ? Who is the hero of this Kāvya?

কিরাতাজুনীয়ম কাবের উৎস কী ? এই কাবের নায়ক কে ?

ii) Summarize the content of the chapter XII of श्रीमद्भगवद्गीता in your own words. 10

শ্রীমদ্ভগবদ্গীতার দ্বাদশ অধ্যায়ের বিষয়বস্তু সংক্ষেপে নিজের ভাষায় লেখ ।

OR/অথবা

Discuss the characteristic features of idiots (मूर्ख) as in depicted in नीतिशतकः । 10

নীতিশতকে বর্ণিত মূর্খদের চারিত্রিক বৈশিষ্ট্য আলোচনা কর ।

iii) “क्लेशोऽधिकतरस्तेषामव्यक्तसक्तचेतसाम् ।

अव्यक्ता हि गतिदुःखं देहस्त्रिरवाप्यते ॥”

—Who said this and to whom? Discuss the inner meaning of the verse. 1+1+8=10

—কে, কাকে একথা বলেছিলেন ? শ্লোকটির অন্তর্নিহিত তাৎপর্য আলোচনা কর ।

OR/অথবা

Name two epics of Kālidāsa and discuss in brief subject-matter of those two. 2+8=10

কালিদাসের দুটি কাবের নাম লেখ এবং এই দুটির বিষয়বস্তু সংক্ষেপে আলোচনা কর ।

iv) “येत्वक्षरमनिर्देश्यम्व्यक्तं पर्युपासते ।

सर्वत्रगमचिन्त्यञ्च कूटस्थमचलं ध्रुवम् ॥”

b) युष्मद् in first case-ending plural

युष्मद् प्रथमा विभक्तियं बहवचन

c) एतद् (स्त्री) in first case-ending singular

एतद् (स्त्री) प्रथमा विभक्तियं एकवचन

d) तद् (पुं) in third case-ending plural

तद् (पुं) तृतीया विभक्तियं बहवचन

OR/अथवा

What are the three शतक-s of भर्तृहरि?

भर्तृहरियं शतकत्रयं किं किं ?

viii) What are the forms of second case-ending of the प्रातिपदिक = गुणिन?

गुणिनं एतं प्रातिपदिकेभ्यं द्वितीया विभक्तियं रूपशुक्तिं लेख ।

OR/अथवा

Whom did the author worship at the very beginning of 'नीतिशतक'?

'नीतिशतक' एभ्यं प्रारम्भे ग्रहणकारं कस्मै प्रणमं जानियेहेन ?

ix) Write the form of seventh case-ending of the प्रातिपदिक-मनस् ।

मनस् एतं प्रातिपदिकेभ्यं सप्तमी विभक्तियं रूपशुक्तिं लेख ।

OR/अथवा

“बोद्धारो मत्संग्रस्ताः” — What is meant by मत्संग्रस्त ?

“बोद्धारो मत्संग्रस्ताः” — मत्संग्रस्तं वलते किं बोधा ?

OR/अथवा

Write short notes: (any two) $2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2} = 5$

संक्षिप्तं टीका लेखः : (ये-कोनो द्वौ)

वैवस्वतमनुः, चारुक्षुः, सुरेन्द्रः, वशिष्ठः ।

v) Re-write the passage in passive voice: 5

कर्मवाच्ये अनुच्छेदशु पुनरायं लेखः :

बालकः पुस्तकं पठितवान् । पुस्तकं पठित्वा स लिखितवान् ।

ततः स ख्रादितवान् । अनन्तरं च स गीतं श्रुतवान् । ततः स शयनं

कृतवान् ।

OR/अथवा

Write in brief the physical structure and qualities of king दिलीपः । 5

राजा दिलीपेभ्यं शारीरिकं गठनं ऽ गुणबलीभ्यं संक्षिप्तं परिचयं

दातुं ।

vi) Translate into Sanskrit with the help of different suffixes mentioned in the brackets: 5

बन्धनीभ्यं मध्ये उल्लिखितं विभिन्नं प्रतयेभ्यं साहाय्ये संस्कृते

अनुवादं करः :

See the moving (शतृ) boy. Lying on the bed

(शानच) the baby is smiling. The man ran towards

him by making (शानच) noise loudly. A smiling

(शतृ) girl is coming to me. Devadatta is going

to watch (तुमुन्) a drama.

गमनरत (शतृ) बालकटिके देथे । शयनरत (शानच्) शिशुटि हासहे । मानुषटि उच्चसुरे शक कयते करते (शानच्) तार दिके दौडाल । आमार निकटे हासरता (शतृ) बालिकाटि आसहे । देवदण्ट नाटक देखते (तुमुन) यासहे ।

OR/अथवा

Write short notes: (any one) $5 \times 1 = 5$

संस्कृण्टु टिका लेख : (ये-कोनो एकटि)

नैषधचरितम्, ऋतुसंहारः ।

3. Answer any two of the following: $10 \times 2 = 20$.

निम्नेर ये-कोनो दुटि प्रस्नेर उत्तर दाओ :

i) Frame simple Sanskrit sentence with the help of each of the following words: $2 \times 5 = 10$

निम्नेर एक-एकटि पदेर साहाये सरल संस्कृत बाक्य गठन कर :

यच्छति, खादामि, लभन्ते, करोमि, शृणोति ।

OR/अथवा

Give a summary of the speech of वनेचरः as discussed in the canto I of किरातार्जुनीयम् । 10

किरातार्जुनीयम् काब्येर प्रथम सर्गे वर्णित वनेचरेर उक्तिर सारमर्म लेख ।

v) In which parvan of the Mahābhārata is found?

महाभारतेर कोन् पर्वे श्रीमद्भगवद्गीता पाण्या याय ?

OR/अथवा

What is the first word of the text किरातार्जुनीय and why the word is used therein?

किरातार्जुनीयम् काब्येर प्रारम्भिक शकटि कि एवं केन ईरूप शक्य बावहात ह्येहे?

vi) Re-write the following sentence forming the sandhi:

संस्कृपूर्के निम्नलिखित बाक्यटि पुनराय लेख :

मनुष्योचितधर्मस्य प्रकाशः विद्यया+एव भवति, विद्या नीतिकरी बुद्धिकरी यथाः+करी च ।

OR/अथवा

“हितं मनोहारी च दुर्लभं वचः” — Who said this and to whom?

“हितं मनोहारी च दुर्लभं वचः” — के, काके एकथा बलेहेन ?

vii) Decline any two:

शकरूप लेख (ये-कोनो दुटि) :

a) अस्मद् in first case-ending dual

अस्मद् प्रथमा विभक्तिर द्विवचन

xiii) Give the resulting forms of the following: (any two)

নীচের যে-কোনো দুটির পরিণীত রূপ লেখ :

√গ্ + শতৃ, √কৃ + শানচ্, √শ্রু + ক্ৰবৃ, √লভ্ + ল্কা।

OR/অথবা

In which metre (छन्दः) মেঘদূত is written? How many sections are therein?

কোন ছন্দে মেঘদূত কাব্যটি রচিত? এই কাব্যের কয়টি ভাগ?

xiv) Translate into Sanskrit:

সংস্কৃতে অনুবাদ কর :

শিক্ষক: পুরস্কারম্ প্রদত্তবান্।

OR/অথবা

What type of text গীতগোবিন্দম্ is? How many cantos are therein?

গীতগোবিন্দম্ কি জাতীয় গ্রন্থ? এর সর্গসংখ্যা কত?

xv) Write the name of the chapter XII of শ্রীমদ্ভগবদ্গীতা.

শ্রীমদ্ভগবদ্গীতা'র দ্বাদশ অধ্যায়টির নাম লেখ।

OR/অথবা

Which Khaṇḍakāvya is authored by বিলহণ:?

Who is the author of অমরশতক:?

বিলহন রচিত খণ্ডকাব্য কোনটি? অমরশতক-এর রচয়িতা কে?

2. Answer any four of the following: 5×4=20

নিম্নলিখিত যে-কোনো চারটি প্রশ্নের উত্তর লেখ :

i) Translate into Bengali or English: 5

বাংলা অথবা ইংরেজিতে অনুবাদ কর :

ময়াবেশ্য মনো য়ে মাং নিত্যযুক্তা উপাসতে।

শ্রদ্ধয়া পর্যোপেতাস্তে মে যুক্ততমা মতা: ॥

OR/অথবা

মন্দ: কবিশ্য: প্রার্থী গমিষ্যাম্যুপহাস্যতাম্।

প্রাশুলভ্যে ফলে লোভাদুদ্রাহুরিব বামন: ॥

ii) Explain with context: 5

সপ্রসন্ন বাখ্যা কর :

মর্যেব মন আধত্বে ময়ি বুদ্ধি নিবেশয়।

নিবসিষ্যসি মর্যেব অত ऊर्ध्व ন সংশয়: ॥

OR/অথবা

কৃতপ্রণামস্য মর্হী মর্হীভূজে জিতাং সপত্নেন নিবেদয়িষ্যত:।

ন বিব্র্যয়ে তস্য মনো ন হি প্রিয়ং প্রবকুমিচ্ছন্তি মৃষা হিতৈষিণ: ॥

iii) Conjugate: 1×5=5

ধাতুরূপ লেখ :

a) √পঢ়, in লোট্, third person singular

√পঢ়, in লোট্, প্রথম পুরুষ একবচন

- b) √खाद्, in लृट् third person dual
√खाद्, in लृट् प्रथम पुरुष द्विवचन
- c) √लम्, in लङ् second person singular
√लम्, in लङ् त्रयमपुरुष एकवचन
- d) √लिख्, in लृट् first person plural
√लिख्, in लृट् उभयपुरुष बहुवचन
- e) √कृ, in लृट् third person singular
√कृ, in लृट् प्रथमपुरुष एकवचन

OR/अथवा

Amplify the idea: (any one) 5 × 1 = 5

ভাবসম্প্রসারণ কর : (যে-কোনো একটি)

- a) वं विरोधोऽपि समं महात्मभिः ।
b) न तु प्रतिनिविष्टमूर्खजनचित्तमागधयेत् ।
- iv) Re-write the paragraph after forming sandhis
underlined: 5

নিম্নরেখ শব্দগুলির সন্ধি করে পুনরায় অনুচ্ছেদটি লেখ :

सपरिवारः नृपः कस्यचित् महतः वटवृक्षस्य अधः आश्रयम्
अलभत । तस्मिन् वृक्षे पञ्च पक्षिणः नि अवसन् । पक्षिणः स्व एषां
परः पर कथयन्ति स्म ।

x) Translate into Bengali or English:

বাংলা অথবা ইংরাজিতে অনুবাদ কর :

हसन्ती वालिका अन्न आगच्छति ।

OR/अथवा

Who is the author of बुद्धचरितम्? How many
cantos are therein?

बुद्धचरित-এর গ্রন্থকার কে ? ঐ কাব্যের সর্গসংখ্যা কত ?

xi) Translate into Sanskrit:

संस्कृते अनुवाद कर :

I have seen the boy running.

আমি বালকটিকে দৌড়াতে দেখেছি।

OR/अथवा

What is the source of कुमारसम्भवः? Who is 'कुमारः'
referred to here?

xii) Change the voice:

वाच परिवर्तन कर :

स चन्द्रं पश्यति ।

OR/अथवा

What is the other name of भट्टिकाव्यम्? What is
the source of this Kāvya?

ভট্টিকাব্যের অপর নাম কী ? এই কাব্যের উৎস কী ?